

УДК 339.13

О. В. Конєв, Д. А. Красніков

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Україна

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОСТИХ МЕТАЛОКОНСТРУКЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА НА РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті наведено аналіз структури собівартості простих металокопструкцій українського виробництва, їх конкурентоспроможність на ринку Європейського Союзу.

Ключові слова: структура собівартості, конкурентоспроможність, прості металокопструкції.

В статті приводиться аналіз структури себестоимости простих металокопструкцій українського виробництва, их конкурентоспособность на рынку Европейского Союза.

Ключевые слова: структура себестоимости, конкурентоспособность, простые металокопструкции.

The article indicate the analysis of cost structure of the Ukrainian simple steel constructions and competitiveness of Ukrainian steel constructions on the European Union market.

Keywords: cost structure, competitiveness, simple steel constructions.

Продукція металургійного комплексу протягом всього періоду існування України як незалежної держави, формувала значну частку експорту нашої країни. Структура металургійного експорту є достатньо широкою: від базових металів до складних металевих копструкцій. На шляху експорту простої металопродукції постійно виникали і виникають бар'єри у вигляді антидемпінгових розслідувань та мит, стандартів та інших нетарифних заходів. Експорт металокопструкцій також не позбавлений нетарифних перешкод. Але деякі українські підприємства мають технологічні можливості для того, щоб задовільнити стандарти європейського ринку, і саме цей факт може сформувати основу для їх конкуренції з дешевими китайськими металокопструкціями, що таким стандартам не відповідають.

Дане дослідження є особливо актуальним з огляду на швидкий розвиток галузі виробництва простих металокопструкцій в Україні та прагнення нашої країни до вступу в Європейський Союз, а відповідно і вихід українських виробників на ринок Європи.

Аналіз останніх публікацій і досліджень, що стосуються даної галузі, розкриття проблем реалізації продукції на ринках Європи знаходять відображення в роботах таких науковців як О. Богачов, Б. Буркінський, В. Мазур, М. Расоха, Н. Бойко, а також в дослідженнях Центру зі сприяння імпорту з країн, що розвиваються. Однак, слід зауважити, що в існуючих дослідженнях головним чином приділено увагу загальним питанням конкурентоспроможності металургійної галузі. Останнім часом зростає внутрішній та зовнішній попит на металокопструкції, а також збільшується експансія китайських виробників на європейських ринках, що зумовлює необхідність більш глибоко дослідження можливостей українських виробників металокопструкцій на ринках ЄС на основі саме аналізу собівартості продукції.

Метою даного дослідження є оцінка конкурентоспроможності машинобудівної галузі України на ринку простих металокопструкцій в країнах Європейського Союзу. В якості українського виробника виступає ПАТ «Завод «Фрегат», основні конкуренти представлені виробниками із Німеччини, Іспанії, Туреччини та Китаю.

Об'єктом дослідження є ринок простих металокопструкцій в Європі. Предметом дослідження є конкурентоспроможність українських простих металокопструкцій, а саме дорожніх огорожень на європейському ринку. Слід зазначити, що прості металокопструкції характеризуються тим, що частка заробітної плати

в витратах на виробництво складає менше 10 %, а високий рівень капіталізації може суттєво збільшити рівень продуктивності.

Для досягнення мети необхідно вирішити низку наступних питань:

1. Проаналізувати структуру змінних витрат на виробництво окремої системи дорожніх огорожень на ПАТ «Завод «Фрегат».
2. Визначити основні складові, які формують змінні витрати на виробництво даного товару, виходячи з аналізу собівартості товару на ПАТ «Завод «Фрегат».
3. Визначити норми витрат кожної складової на виробництво 1 т системи дорожніх огорожень.
4. Визначитися з цінами на сировину, робочу силу, паливо та енергію, доставку та інше в досліджуваних країнах.
5. На базі даних про норми витрат та цін на відповідні складові визначити структуру змінних витрат на дані системи дорожніх огорожень в досліджуваних країнах.

6. Зробити порівняльний аналіз структури змінних витрат і визначитися щодо конкурентоспроможності українських огорожень на ринку Європи.

Для найкращого виконання поставленого завдання необхідно мати повне розуміння про те, що таке дорожні огорожі, а також необхідно дослідити специфіку їх виробництва на ПАТ «Завод «Фрегат». Необхідно відмітити, що під час аналізу використовуються змінні витрати на виробництво, затрати на капітал і доставку.

Дорожнє огороження – пристрій, призначений для запобігання з'їзду транспортного засобу з узбіччя і мостової споруди, переїзду через роздільну смугу, зіткнення із зустрічним транспортним засобом, наїзду на масивні перешкоди і споруди, розташовані на узбіччі і в смузі відведення дороги, на роздільній смузі, падіння пішоходів з мостової споруди або насипу, а також для впорядкування руху пішоходів та запобігання виходу тварин на проїжджу частину.

ПАТ «Завод «Фрегат» виготовляє металеві дорожні огорожі бар'єрного типу згідно з ДСТУ Б В.2.3-12-2004, ТУ У 45-2-21476215.112-2003, ГОСТ 26804-86, TL-SP 99 [7]. Всі елементи огорож захищені від корозії методом гарячого оцинкування з товщиною покриття 70–120 мкм або нанесенням високоякісного лакофарбового покриття.

Для аналізу та порівняння була обрана система європейського зразка – EDSP-A-2-1900. EDSP-A-2.0-1900 – це конструкція для узбіччя, одностороннє бар'єрне огороження з консоллю і натяжною планкою. Секції балки за допомогою сталеві фасонної деталі (консоль з прихватом) кріпляться до стійок із сталевого профілю з однаковим кроком і зміцнюються натяжною планкою, яка паралельно встановлена за стійками. Рівень утримуючої здатності H1 (128 кДж) відповідно до європейських норм EN 1317-2 [7].

Для визначення структури змінних витрат була проаналізована експортна модель дорожніх огорожень (табл. 1). Слід зазначити, що дані в таблицях представлені в розрахунку на 1 тону дорожніх огорожень. Категорія «Доставка» відображає вартість доставки 1 тони товару в Німеччину. В категорію «Інше» ввійшли витрати на комплектуючі (метизи), а також інші витрати.

Більше 65 відсотків витрат належить до матеріалів, а якщо віднести до матеріалів комплектуючі у вигляді метизів, то частка матеріалу складає близько 80 %. Дорожні огороження не належать до трудомістких, оскільки витрати на заробітну плату систем складають близько 5 %.

На даному етапі вважаємо доцільним привести аналогічний аналіз змінних витрат на виробництво систем турецького, європейського і китайського походження (табл. 2, 3).

Таблиця 1

Розрахунок змінних витрат на виробництво 1 тону дорожнього огороження EDSP-A-2 [5]

Країна	Україна	Частка, %
Компанія	ПАТ «Завод «Фрегат»	
Система	EDSP-A-2-1900	
Собівартість	795,76 €	100
Витрати на чорні метали	440,13 €	55,31
Витрати на паливо та енергію	36,62 €	4,60
Витрати на кольорові метали (цинк)	80,81 €	10,16
Витрати на доставку	74,75 €	9,39
Витрати на заробітну плату	43,64 €	5,48
Відсоток за кредитом (60 днів)	19,04 €	2,39
Інше	100,78 €	12,66

Таблиця 2

Порівняльний аналіз структури змінних витрат в досліджуваних країнах

EDSP-A-2-1900					
Країна	Іспанія	Німеччина	Туреччина	Китай	Україна
Собівартість	814,47 €	756,91 €	760,26 €	628,91 €	795,76 €
Витрати на чорні метали	515,15 €	515,15 €	412,21 €	372,82 €	440,13 €
Витрати на кольорові метали (цинк)	80,81 €	80,81 €	80,81 €	80,81 €	80,81 €
Витрати на паливо та енергію	50,21 €	53,62 €	36,18 €	31,22 €	36,62 €
Витрати на заробітну плату	99,54 €	51,15 €	32,73 €	13,64 €	43,64 €
Інше	81,45 €	62,14 €	80,75 €	55,55 €	100,78 €
Відсотки за кредитом (60 днів, для Китаю 120 днів)	9,44 €	5,41 €	5,75 €	9,1 €	19,04 €
Витрати на доставку	0,00 €	0,00 €	119,10 €	68,87 €	74,75 €
Ціна за 1 тону		970,30 €	895,40 €		

Джерело: [1–4; 8; 10].

Таким чином, визначено, що найменші змінні витрати на систему EDSP-A-2-1900 в Китаї, що зумовлено тим, що в Китаї найменші ціни на електроенергію, низька відсоткова ставка, але найбільш впливовим фактором є те, що ціна на сировину складає 372,82 €, що значно менше ніж у Європі, Туреччині та Україні [4; 8].

Ціни на метал для України були взяті з калькуляцій, ціни на турецький метал надала компанія «Celebsioglu Group of Companies». Для розрахунку витрат на паливо та енергію було прийнято як умова, що на усіх виробництвах така ж енерговитратність на виробництво 1 тони даної системи, іншими словами, витрати енергії склали – 415,5 кВт.

Актуальні ціни в країнах на цинк отримано на основі даних Лондонської біржі металів (London metal exchange), де ціна на цинк склала – 1813 дол. США плюс стандартна доля трейдерів – 120–140 дол. США, що вкупі склало 1950 дол. США за 1 тону цинку. На виробництво даної системи норма витрат цинку на 1 тону складає 55,5 кг [9].

Витрати на доставку такої системи з Туреччини надала логістична компанія IMVI Trans, сума склала 119,1 € за тонну системи. В Європі вартість доставки прийнята за 0, оскільки розглядалась конкуренція саме на європейському ринку. Вартість доставки з України була взята з калькуляцій. Для Китаю інформацію про доставку морем надав головний логіст заводу – 1865 € за контейнер, що складає 68,9 € на доставку 1 тони [6].

Що ж до витрат на заробітну плату, то для розрахунку необхідної кількості нормо-годин для виробництва 1 тони продукції, був розрахований коефіцієнт різниці в продуктивності праці по ПКС. А для отримання більш точної інформа-

ції щодо витрат на заробітну плату був проаналізований реальний досвід працівників ПАТ «Завод «Фрегат» на німецькому виробництві BBV. Саме для виробництва певної кількості аналогічної продукції на підприємстві BBV використовується у 7 разів менше працівників основного та допоміжного виробництва ніж в Україні. Виходячи з цього був розрахований коефіцієнт уточнення, який дорівнює 7/9 і на який було помножено кількість нормо-годин для кожної країни. Таким самим чином погодинна ставка розраховувалась у кожній країні для некваліфікованих робітників [2; 10].

Таблиця 3

Основні показники, які використовувалися для розрахунку змінних витрат в країнах

Основні показники					
Країна	Іспанія	Німеччина	Туреччина	Китай	Україна
Заробітна плата (євро/год)	11,57	13,41	3,03	1,01	1,56
Ціна на енергію 1кВт	0,12 €	0,13 €	0,09 €	0,08 €	0,09 €
Ціна на чорні метали (1 т)	515,15 €	515,15 €	412,21 €	372,82 €	440,04 €
Ціна на цинк (1 т)	1 453,99 €	1 453,99 €	1 453,99 €	1 453,99 €	1453,99 €
Відсоткова ставка	9,50 %	5,45 %	7,00 %	6,00 %	16,00 %
Кількість нормо-часів на виготовлення 1 т	8,61	3,81	10,8	13,51	27,3
Інше	В Іспанії та Китаї для категорії «Інше» визначено 10 % від сумарної собівартості				

Джерело: [1-6; 8-10].

Останній елемент – відсоткова ставка, розраховувався за умови, що строк обертання для Німеччини, Іспанії, України та Туреччини – 2 місяця, а для Китаю через довгий термін доставки, що становить від 1 до 2 місяців, строк обертання склав 4 місяці. Іншими словами, від закупки сировини до надходження грошей від замовника проходить 2–4 місяці [3].

У якості висновку необхідно зауважити, що продукція ПАТ «Завод «Фрегат» системи дорожніх огорожень EDSP-A-2 є частково конкурентоспроможними на ринку ЄС. Це зумовлено високими витратами на чорні метали, доставку та заробітну плату, а також багато витрат випадає на категорію «Інше», до якої включені витрати на покупні метизи, ТЗР та інше. Значно знижують конкурентоспроможність української продукції у порівнянні з європейськими постачальниками витрати на доставку – 8,9 % від загальної собівартості. Але в Туреччині ці витрати ще більші – 15,7 %. У порівнянні з Китаєм в Україні складається найневигодніша ситуація: найвища відсоткова ставка та, порівнюючи з Китаєм, досить недешеве паливо та електроенергія. Наприклад, зниження відсоткової ставки з 16 % до 7 % (середній рівень відсоткової ставки в досліджуваних країнах) дало б змогу знизити собівартість на 1 %. Але як видно з рис. 1, змінні витрати на продукцію з Іспанії вищі ніж в Україні, а витрати на виробництво в Німеччині та Туреччині майже дорівнюють українським. Це дає змогу зробити висновок про конкурентоспроможність українських огорожень у порівнянні з європейськими та турецькими, особливо якщо не враховувати витрати на доставку, а також, ймовірно похибку 3–4 %.

Окремо від усіх країн знаходиться Китай (див. рис. 1). Собівартість в Китаї значно менша ніж в Європі, Туреччині та Україні (в середньому на 20–25 %). Проте китайська продукція не має успіху на ринку Європи через те, що європейські виробники, формуючи стандарти якості, намагаються не допустити виходу китайських виробників на ринок Європи. Тому, незважаючи на той факт, що китайська продукція є найдешевшою вона не проходить в Європу по стандартам якості.

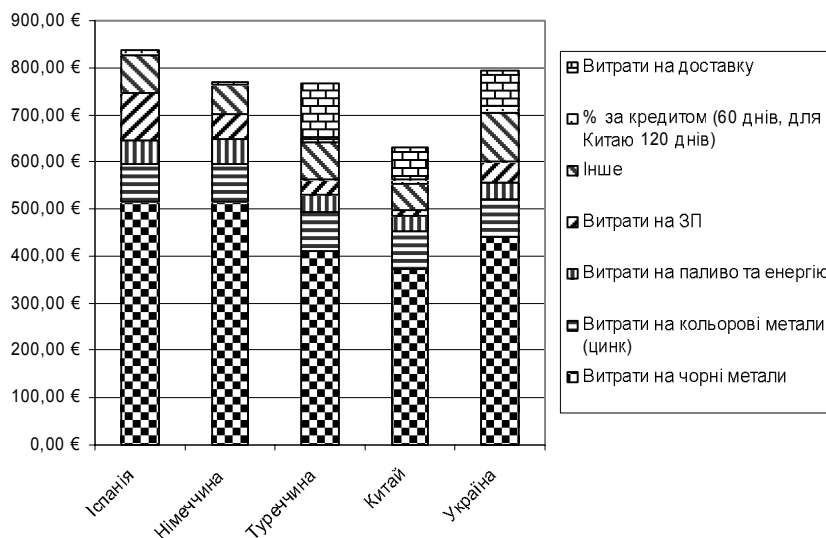

Рис. 1. Структура змінних витрат на виробництво продукції в досліджуваних країнах

На основі проведеного дослідження, безпосередньо ПАТ «Завод «Фрегат», можна надати наступні рекомендації:

1. Намагатися мінімізувати витрати на метал, тому що сировина і матеріали складають більше 65 % від загальної собівартості системи.

2. Підвищити рівень продуктивності праці: заробітні плати в Україні найменші, але через високий рівень використання робочої сили, українське підприємство не заощаджує на цьому факторі.

3. Шукати шляхи зниження вартості доставки. З цієї метою можна здійснити моніторинг ринку логістичних компаній і знайти компанію з найменшими цінами або, в якості альтернативного варіанту, відкрити свій логістичний підрозділ.

Бібліографічні посилання

1. Europe's Energy Portal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.energy.eu/>
2. Joint analytical report by the Ministry of Economy, the Ministry of Finance and the National Bank of Ukraine, Potential and Performance of Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.icps.com.ua/files/articles/48/54/GOVR_report_ENG_web.pdf
3. List of Countries by Interest Rate [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tradingeconomics.com/country-list/interest-rate>
4. Виробник металопрокату в Туреччині, компанія: «Celebcioğlu Group of Companies». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cera.com.tr/eng/>
5. Експортна модель підприємства для дорожніх огорожень ПАТ «Завод «Фрегат» (конфіденційна інформація ПАТ «Завод «Фрегат»).
6. Компанія-експедитор на Україні «IMVI Trans» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.translife.com.ua/>
7. Офіційний сайт заводу «Фрегат» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fregat.mk.ua/>
8. Офіційний сайт компанії ArcelorMittal [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.arcelormittal.com/corp/>
9. Офіційний сайт лондонської біржі металів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lme.com/>
10. Сайт для пошуку роботи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.jobble.com.ua/salary-ukraina/>

Надійшла до редколегії 04.10.2013